

Балада про схід і захід

Редьярд Кіплінг

Захід є Захід, а Схід є Схід, і їм не зійтися
вдвох,
Допоки Землю і Небеса на Суд не покличе
Бог;
Та Сходу і Заходу вже нема, границь нема
поготів,
Як сильні стають лицем у лице, хоч вони із
різних світів!

Камаль з двадцятьма бійцями втік на
заколотний кордон,
І лошицю Полковника він погнав у далекий
горяний схрон:
Найкращу лошицю зі стайні вкрав, коли
світать почало,
Дзвінки підкови в лахи запнув і скочив легко
в сідло.
І запитав Полковничий син, що водив
дозірців загін:
“Хто скаже мені, де Камаль тепер, де
схованку має він?”
Мохамед Хан, Резальдарів син, йому
відповів тоді:
“Хто знає нічного туману шлях, той
Камалеві знає путі.
Як смеркне — проскаче він Абазай, Бонар
на ранок промчить,
Та путь одна — через Форт Букло йому до

рідних угідь;
Як поскачеш ти швидше на Форт Букло,
аніж летітиме птах, —
Поможе Бог, до провалля Джехай заступиш
йому ти шлях.
Коли ж його не догониш там, назад скоріше
вертай,
Бо скрізь чаїться Камалів люд за страшним
проваллям Джехай.
Там праворуч — скала, і ліворуч — скала, а
між ними — ні деревця.
Там ти почуєш, як клацне затвор, хоч ніде не
видно стрільця”.
На коня скочив Полковничий син, був
гарячий кінь вороний —
Серце б’є, наче дзвін, шиї гордої згин як
шибениця міцний.
Мчить юнак на коні, ось вже форт вдалині, і
там чекає обід,
Але як злодія хочеш догнать, тоді баритись
не слід.
І знову вершник в погоню летить швидше
пташиних зграй,
Жене він коня, і вже здоганя втікачів під
проваллям Джехай,
Жене він коня, і вже здоганя лошицю й
Камалю на ній,
Курок пружний звів, лишень втікачів на
постріл дістав вороний.
Він вистрілював раз і вдруге ще, та кулі пішли

убік.

“Мов солдат стріляєш! — гукнув Камаль. —
Покажи, як їздити звик!”

У провалля Камаль повернув, і за ним син
Полковника без вагань,
Вороний, мов олень, вперед летів, та лошиця
мчала, мов лань.

Вороний вудила свої закусив — нелегкою
була гора,

А лошиця вуздечкою грала — так
рукавичкою леді гра.

Праворуч — скала, і ліворуч — скала, і між
ними — ні деревця,

І тричі клацнув рушниці затвор, і не видно
було стрільця.

Місяць прогнали з неба вони, б'є зорю вже
стукіт копит,

Вороний, мов зраний бик, біжить за ланню
легкою вслід.

Спіткнувсь вороний і в гірський потік упав
на всьому скаку;

Тоді Камаль повернув назад і звестись поміг
юнаку.

Він вибив з руки його пістолет — там бути
не могло борні,

“Надто довго життям, — промовив Камаль,
— завдячуєш ти мені:

На двадцять миль тут скелі нема, нема тут

жодного пня,
Де б мій стрілець не цілив тебе, не ждала б
де западня.
Якби я руку лишень підняв, як виїхав на
бескет,
Прудконогі шакали уже б давно збіглися на
бенкет;
Варто було б кивком голови подати умовний
знак —
І після учти не зміг би злетіть по горло
ситий коршак!”

Йому відповів Полковничий син: “Що ж,
нагодуй звірину;
Та перше розваж, яку сплатить муситимеш
ціну.
Як тисяча шабель прийде сюди, щоб забрати
мої кістки,—
Стільки за учту шакалів платить злодію не з
руки!
Коні потопчуть твої поля, солдати твій хліб
з’їдять,
Худобу заб’ють, хати розберуть на паливо
для багать.
Коли влаштує тебе ціна і голодні твої брати,
—
Шакали ж собакам кривна рідня, – то клич,
пес, їх сюди!
Але як ціна зависока тобі, скінчимо усе до
ладу:

Лошицю батькові поверни, дорогу я й сам знайду!”

За руку схопив Камаль юнака, і погляд його горів:

“Не слід нам згадувати собак. Вовк вовка тут перестрів!

Лошиця твоя. І краще я жертиму стерво гниле,

Ніж тому, хто сміявся смерті в лице, заподіяти зможу зле”.

Йому відповів Полковничий син: “Я мусив честь берегти.

В дарунок від батька лошицю візьми — бо справжня людина ти!”

Та лошиця підбігла до юнака і ластитись почала;

“Нас двоє сильних,— сказав Камаль,— та вона до тебе пішла.

Тож хай в дарунок від крадія тобі принесе вона

Вузечку коштовну, моє сідло, і срібні два стремена!”

Тоді юнак пістолет подав йому рукояттю до рук:

“У ворога ти відібрав один, а другий дарує друг!”

Камаль промовив: “Дарунок твій лише за дарунок прийму.

Твій батько сина до мене послав — я сина
віддам йому!”

Свиснув Камаль, і син його по схилу гори
збіг вниз,—

Як олень, легкий, міцний і стрункий, як
готовий до бою спис.

“Ось твій господар,— сказав Камаль,— він
водить дозірців загін,

Щитом йому стань, роби без вагань все те,
що накаже він.

Допоки я або смерть твоя не обірвуть цих
пут назавжди,

Всюди за ним крізь вогонь і дим оборонцем
вірним іди.

Хліб Королеви їстимеш ти, тож її борони
закон,

І, як треба, зруйнуй свого батька дім, щоб у
спокої жив кордон.

Кавалеристом відважним стань, тримайся
твердо в сідлі,

І Резальдаром зроблять тебе, а я, може,
помру в петлі!”

Очима зустрілися юнаки, і лжі не було в
очах.

І братню клятву вони дали на солі і кислих
хлібах:

І братню клятву вони дали, розрізавши
дерну настил,

На рукоятці та лезі ножа, і на імені Господа
Сил.

Камалів син осідлав коня, лошицю —
Полковничий син,

І двоє вернулись у Форт Букло, звідки
поїхав один.

Загін дозорців зустріли вони, і двадцять
шабель в ту ж мить

Зблиснули грізно, готові кров хлопця із гір
пролить.

“Не руште його! — Полковничий син гукнув
своїм воякам, —

Бо той, хто вчора ворогом був, сьогодні
товариш нам!”

Захід є Захід, а Схід є Схід, і їм не зійтися
вдвох,

Допоки Землю і Небеса на Суд не покличе
Бог;

Та Сходу і Заходу вже нема, границь нема
поготів,

Як сильні стають лицем у лице, хоч вони із
різних світів!

Переклад Максима Стріхи